

Inunnik perulunnertik aamma ikiorneqarsinnaajunnaarnertik pissutigalugu toquinna-rusullutik kissaateqartunut ikiuineq inuiaqatigiittut qanoq isummerfigissallugu kissaate-qarnerisugut pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut
(Inatsisartunut ilaasortaq Randi Vestergaard Evaldsen, Demokraatit)

Matumani akissuteqaat 12. November 2018-imeersoq taarserneqarpoq.
(Qulequtaani oqaaseq “naalagaaffittut” taarserneqarpoq “inuiaqatigiittut”-mik).

Akissuteqaat

(Peqqissutsimut, Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoq)

Inatsisartunut ilaasortaq, Randi Vestergaard Evaldsen, inoqativut peruluutigilluinnakkaminnik katsorsarneqarsinnaanngivissortumik nappaateqalersimasut, arlaannik toqussutigiinnagassaminnik tunineqarusuinnalernermik kissaateqalersinnaanerata, uagut inuattut qanoq isummerfigisinnaaneripput oqallisigisassanngortimmagu Naalakkersuisut qutsavigaat.

Toqorusuttunik ikiuineq sammisaavoq imaannaanngitsoq ileqqorissaarnermut tunngatillugu arlalinnik eqqarsaatersorfissaqartoq. Toqorusuttunik ikiuineq napparsimasup inuuneranik kipititsinissamik siunertaqarluni iliuuseqarneruvoq.

Inuiaqatigiit kalaallit toqorusuttunik ikiuinnermut qanoq isiginnittaaseqarnerisut suli misissorneqarsimanngilaq. Danmarkimi 2013-imi misissueqqissaarnermit, Videncenter for Rehabilitering og Palliationimit (Piginnaanngorsaaqqiineq Ippinnarunnaarsaanerlu pillugit Ilisimasaqarfimmit) ingerlanneqartumit, ersersinneqarpoq qallunaat 71 procentii isumaqartut toqorusuttutut ikiorneqarnissaq periarfissaasariaqartoq. Taamaattorli Danmarkimi nakorsat kattuffiat isumaqarpoq toqorusuttunik ikiuinnermik atuutilersitsineq peqqinnissaqarfimmik tunngaviummik ajoqutaasumillu allannguinerussasoq. Toqorusuttunik innersuussinani kattuffiup sunniiniuterpassuarnut, ippinnarunnaarsaalluni iliuuseqarnermi pissarsiarineqarsinnaasut, innersuussutigai. Ippinnarunnaarsaanerup pingaarnerutinneqartariaqarnerata saniatigut nakorsat peqatigiiffianit kaammattuutigineqarpoq innuttaasut piartortut pitsaaneruumik katsorsarneqarnissaat isumassorneqarnissaallu qulakkeerniarneqartariaqartoq. Nunatsinni aamma taamaaliornerunissarput Naalakkersuisut kaammattuutigerusuppaat.

Timikkut, tarnikkulluunniit nappaatit, imaluunniit inuuniarnermi atukkatigut anersaakkulluunniit artorsaateqarnertut ittut apeqqutaatinnagit napparsimasuumik nipaallisaanerup anguniagaraa napparsimasup inuunerup naleqarneranik pitsanngorsaaniarneq. Tamanna angujumallugu susassaqarfiit akimorlugit ataatsimut isigisuumik iliuuseqarnissaq pingaaruteqarluinnarpoq.

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik aamma Peqqissutsimut Pitsaaliuinnermullu Aqutsisoqarfik periusissiat aalajangersarneqarsimasut aallaavigalugit ippinnarunnaarsaalluni

suliniutissat pilersaarusiortugillu annertusarpai. Peqqinnissaqarfiup ippinnarunnaarsaalluni kemortsitsisarnerup ilaa 2003-mi tiguaa. Kræftertunik ippinnarunnaarsaanermik ilaqutaasunillu sullissinerup aqqissuunneqarnissaa suli sulissutigineqarpoq. Illoqarfinni nunaqarfinnilu napparsimasut tamaasa pitsaanerpaamik sullinnissaat eqqarsaatigalugu nunatta isorartunera, angallannermi attaveqaatit minnerunngitsumillu peqqinnissaqarfiup aningaasaqarnera unamminiarnartuupput. Kræftertunut tamanna taamaallaat atuutinngilaq, kisianni innuttaasunut tamanut toqussutaasinnaasumik imaluunniit katsorsarneqarsinnaanngitsumik nappaatilinnut tamanut atuupoq.

Suliassaqarfiit tamarmik inunnik piartortunik sullissisut pisariaqartumik katsorsaansap isumassuinissallu neqeroortiginissaannut ilinniarsimasuussapput. Toqup eqqartorsinnaanera inunnut tamanut pingaaruteqartorujussuuvoq. Tamanna pillugu ilinniartitaaneq peqqinnissaqarfiup iluani ilinniartitaanermut assigiinngitsutigut ilanngutitinneqarsimavoq, kisianni tamanna annertunerusumik ukkatarineqarsinnaavoq. Toqu aatsaat qanilligaangat eqqartornagu siusinnerusukkut eqqartortariaqarparput.

Tamatta allanit ikiorneqarnissarput isumalluutigileratarsinnaavarput. Inuiaqatigiillu inuit ataasiakkaat pisariaqartitaannik tapersersuisussatut ikiuisussatullu naatsorsuussisussanngortillugit aqqissuussaattippavut. Inuit nanertuutaasutut misigilinngisaannarnissaat takorluugarisarpaput. Suliniutinik inuit qajannartumik inissisimasut qanigisaminnut inuiaqatigiinnulluunniit nanertuutaajumanatik annertoortorujussuarnik aalajangiisariaqalertutut misigilissutigisaannik aallartisaanissaq politikertut mianersuuttariaqarparput.

Naalakkersuisut oqallinnissap naleqqunera isumaqatigaat, toqorusuttunilli ikiuisinnaanerup Kalaallit Nunaanni atuutilernissaata eqqarsaatigilinnginnerani ileqqorissaarnikkut akunnattoorferujussuit qulaajarneqartariaqarput. Taamatutaaq toqorusuttunik ikiunermt tunngatillugu eqqarsaatit timalinnginneranni ippinnarunnaarsaanerup iluani periarfissat pioreersut pitsanngorsarneqarsinnaanerit ineriartorteqqinneqarsinnaanerallu eqqartussallugu naleqquppoq.

Qulaani eqqaaneqartut aallaavigalugit Naalakkersuisut ippinnarunnaarsaanermi suliniutigineqartut pillugit ima apeqquteqarusupput: Innuttaasut peruluttut katsorsaannikkut isumassuinikkullu pisariaqartumik ippinnarunnaarsaanikkut sullinneqarnissaat qanoq ataatsimoorluta qulakkeersinnaavarput? Innuttaasut taakkua ilaqutaallu qanoq ittunik sinaakkuteqartillugillu atugaqartinnissaat kissaatigaarput? Toqup inuunerup ilaatut pissusissamisoorutut eqqartorneqarnissaanut kina akisussaasuaa, qanorlu suleqatigiissutigineqassava?

Taamatut oqaaseqarlutik Naalakkersuisut oqallittoqarluarnissassinnik kissaateqarput.